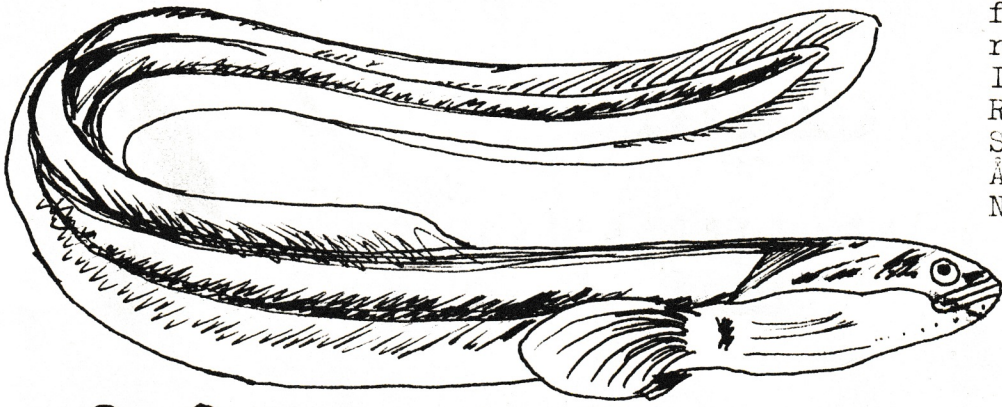

Ålbo Bladet, tidning
för Ålbo by under
redaktion av
Inger Gustavsson
Rolf Calissendorf
Stig Andersson
Årgång två och
Nr. 2. 1984

ålbo bladet

Sprutmönstringen vid Kalvhaga.

ÅRSKRÖNIKA

för

ÅLBO BYFÖRENING

1984

Ålbo Byförenings styrelse vill med denna krönika försöka redogöra för vad som hänt inom föreningens verksamhetsområde under det år som gått sedan vi senast var samlade till årsstämma med efterföljande årsfest.

Styrelsen som valdes vid stämman består av Rolf Calissendorff ordf, Inger Gustavsson vice ordf, Franz Karl sekr, Annette Forsberg vice sekr, Rune Ågren kassör, Ollie Pettersson, Karin Näslund och Ilkka Karonen nöjeskomitee samt Barbro Eriksson. Styrelsen har under året varit samlad till sammanträde sex gånger. Dessutom har, mellan sammanträdena, olika frågor diskuterats medlemmarna imellan för att föreläggas styrelsen för beslut.

Verksamheten började med att två lass sand beställdes till badplatsen vid Kalvhaga. Sanden kördes sedan ut på isen genom Sven-Olovs försorg så att den när isen smälte kom på önskad plats. Resultatet blev "jättebra" som dom badande uttryckt det.

Vintern tog så småningom slut och våren kom även till Ålbo. Och med den kom naturligtvis Valborgsmässa som firades vid Kalvhaga med stor brasa, kaffe med bullar, varm korv, sång och ett storslaget fyrverkeri som avslutning.

Med våren vaknade befolkningen till liv på allvar och många (ett 25-tal) bybor samlades vid "Hörngårde" för att per cykel anträda färden till Björsejövallen för att fira Gökotta. Där tändes det brasa, varefter medförd förtäring äts och dracks i glad stämning. Sedan göken galit färdigt var det så bara för de inte fullt så galna deltagarna att anträda färden hemåt. Ett trevligt och glatt minne rikare.

På eftermiddagen samma dag samlades så "Ålbo Brandförevar" till sprutmönstring vid den gamla sprutboden. Sedan "brandmännen" fördelats i olika uppgifter anträddes färden mot Kalvhaga. Förflyttningen skedde under ljudligt tutande med olika signalhorn vilket fick allmogon att undrande samlas efter vägen. Detta medförde att ett allt större följe samlades för att se vad som stog på färde. Vid Kalvhaga fylldes sprutan med vatten och pumpen sattes igång med hjälp av starka armer. Det blev nu inte någon vidare fart på strålen utan det hela slutade med att några snliga droppar föll ur sprutmunstycket. Till stor munterhet för publiken. Felet med sprutan var att pumppackningen torkat ihop. Sprutmönstringen hade således

stort värde, dels blir nu sprutan reparerad och dels fick publiken en stunds god underhållning. Det råder ingen tvekan om att denna sprutmöteering blev ett populärt inslag i byns aktiviteter. I all synnerhet som det hela avslutades med ärtsoppa med varm punsch för dom som så önskade. Och det gjorde många, trots att dom fick betala punschen själva. Ärtsoppen räckte inte bara till "brandmännen" utan alla som önskade fick sig ett skrovsmål av den fina ärtsoppen.

I det förra numret av Ålbobladet talas det om det skifte som skedde i byn 1830. Detta medförde att många intresserade ville veta mer om Ålboes gamla bebyggelse. Den 25 juli samlades vi till en byvandring under ledning av Per-Lars Stig. Med hjälp av en karta från 1828 fick vi ta del av hur byns kärna varit belägen och den otroliga sammanträngning av gårdar som varit före skiftet. På annan plats redovisas vilka gårdar som efter skiftet utflyttats till andra platser inom Ålbo.

Styrelsen har efter diverse förhandlingar med såväl Tidningsdistribution AB som Postverket lyckats få lantbrevbärrarlinjen ändrad så att vi nu får post och tidningar vid niotiden i stället som förut, vid ett - halvtvå-tiden på eftermiddagen. Ett exempel på vad Ålbo Byförening kan åstadkomma för sina medlemmar.

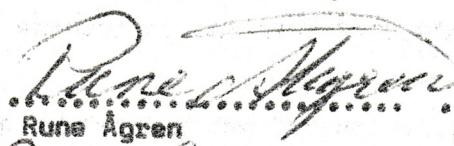
Ja efter vår så kommer ju sommaren. När den led mot sitt slut samlades byns fasta invånare till Skörde-fest den 11 augusti på Per-Lars loge. Festen, som var ordnad som "knytkäse", förlöpte under glatt samprat, stundtals avbrutet av ätande och drickande av den medförda skaffningen och dans på den lövade logen företås. Som allt annat trevligt slutade den festen, allt för tidigt enligt en del av deltagarna.

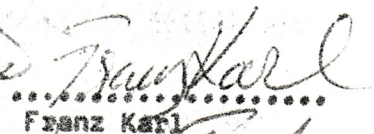
Tyvärr kan inte en årskrönika innehålla bara glada och positiva inslag. Under det år som gått har Hjalmar Håkansson, Joel Friek och Hannea Juhlin gått bort, lämnande stort tomrum efter sig. Var och en på sitt sätt. Vi lyser frid över deras minne.

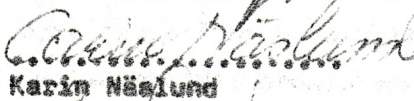
Något tillskott till invånarantalet har inte, oss veterligen, skett. När vi nu åter samlats till årestämma och årsfest vill vi i styrelsen önska Ålbo Byförening fortsatt framgång i arbetet med att tillvarata bybornas intressen och stärkandet av gemenskapen och samhörighetskänslan. Därmed tackar vi för det förtroende som visats oss och ställer våra platser till Årestämmans förfogande.

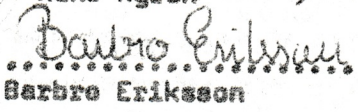
Ålbo den 20 oktober 1984.

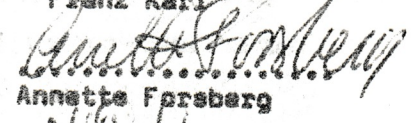

R. Calissendorf

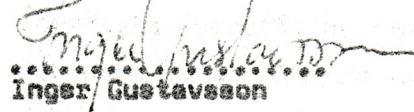

Rune Ågren

Franz Karl

Karin Näslund

Barbro Eriksson

Annette Forsberg

Inger Gustavsson

Ilkka Karonen

Olle Pettersson

En prestation i ungdomligt oförstånd

Året torde vara 1931 eller 32 en söndagsmorrn på sommaren, jag, Ville Ålstrand samt några till satt på slänten efter vägen vid Vesters och iaktog en cykeltävling vilka då var populära, där favoriten framför andra Gösta Svensson Ölbo deltog samt troligt Johan Andersson (Anderspers Johan) Ölbo. När den sista av de tävlande försvunnit bortom vägkröken vid Torpans frågade Ville om jag ville följa honom till sjön för han tänkte ut och simma. Det verkade intressant och jag följde honom utan att omtala för våra anhöriga var vi tog vägen. Nedkommen till Krokigtallholmen vid sjön där båtarna på somrarna vid lågt vattenstånd alltid förvarades omtalade han sina planer.

"Jag har tänkt att simma över till Ön" berättade han - det var ej frågan om något försök - och du skall följa med och ro om något skulle inträffa. Detta var ett djärvt företag av den då 15 åriga Ville, och lika djärvt att medtaga mig som 11 årig pojke till livräddare, men ingen av oss tänkte på några faror. Ville var redan då skicklig att simma och var säkert inspirerad av det han hört berättats om sin morfar Olof Åkerlunds skicklighet i vattnet, och ville följa i hans spår.

Utkommen till Skräddarholmen utanför Ångsnäs lämnade han sina kläder i båten och hoppade i vattnet med det beskedet "nu skall jag simma till Hults på Ön" utan tvekan, men några instruktioner hur jag skulle uppföra mig om något oannat skulle inträffa var det ej tal om. "Jag skall ta det försiktig till börja med" minns jag han yttrade.

Vi började äventyret så att säga utan annan utrustning än Villes goda simmkunskap, och jag i en eka utrustad med ett par åror och båtstång. Jag följde honom, ibland intill, ibland framför och även efter honom utan tankar på livräddning om en krissituation skulle uppstå. Det skulle bara gå.

Han provade alla simmsätt, dock med ett lugn tempo så att krafterna skulle förbrukas i förtid. Det blev rätt långsamt att följa honom i sakta "mak" varför jag stannade upp åtskilliga gånger att mäta vattendjupet med båtstängen medan han simmade före, och fann till vår förvåning att djupet ej var så stort som vi föreställt oss. Ville "samm på" utan att något tillbud inträffade, och han disponerade sina krafter så att när vi nådde Hults var de ej slut när han bordade båten och klädde sig då vi upptäckt folk vid stranden, och som han sade "ville skydda sin nakna kropp när han gick i land".

Uppe på land var rätt mycket folk från Östervåla vilka hade utflykt dit (det var före festernas tid), och jag minnes särskilt de hade en stor kopparkaffepanna stående över en öppen eld att koka sitt kaffe i. Även försäljning av godsaker fanns där vilket frestade oss, men slantar att köpa för saknades. Efter en stund träffade vi faktiskt Ölbo bor, nämligen Helmer Lund och Gunnar Lind vilka tjänade bonddrängar i Östervåla och var med på utflykten. Gunnar försvann fort till sitt sällskap, men Helmer gjorde oss sällskap och uttalade sin stora förvåning över Villes simmprestation och gav honom uppmuntrande ord, och det som var kronan på verket bjöd oss på varsin kokosbulle å 5 öre styck vilket han tyckte Ville verkligen gjort rätt för.

Tiden gick tillsammans med den slagfärdige Helmer och de övriga utan tanke på att de hemmavarande saknade oss och ej visste var vi befann oss, utan levde i vår egen värld utan tanke på dem. Trots allt måste vi lämna Ön och började rodden mot hemmet.

Ett stycke ut på fjärde upptäckte vi en båt roende mot Ön i vår fardriktning vilket ej var så konstigt, men när vi närmade oss varandra upptäckte vi att den roddes av Villes bror Albin vilken var utsänd att söka oss. När vi kom inom se och hörhåll för varandra var det första vi blev upplysta om; "Nu är det synd om er pojkar

när ni kommer till båtstan för där står dom uppradade både Åkerlund och Per Lars och då vet ni vad ni får! Detta var inga uppmunt-
rande ord att mötas med, men rodden fortsattes mot hemmet. Albin om-
talade att de sett en båt roende i sakta fart mot Ön på förmidda-
gen, och då vi saknades drog de slutsatsen att vi två rott över
dit utan deras vetskap (med deras vetskap hade vi ej fått det) vil-
ket var med sanningen överensstämmande, men ännu "kusligare" Ville
samm den långa sträckan.

Med Albins dystra besked att "det var synd om oss" när vi kom hem
ringande i öronen efter vårt dumdristiga tilltag att ej meddela
någon vår då lyckligt genomförda färd gick det trögt den återstå-
ende sträckan, då vi fruktade bestraffning.

Hemkommen till båtstaden fann vi båda "husen" stående där, och sä-
kert klappade deras hjärtan lika hårt som våra, deras för att vi blev
återfunna, våra för den lovade bestraffningen vilket underligt ute-
blev. Det blev några förmanande ord vilka dumheter vi tog oss för
med, men i den situationen inget beröm för Villes goda prestation.
Jag minnes de frågade hur jag skulle uppfört mig om Ville t.ex. fått
kramp. Det var en svår fråga att svara på då vi ej diskuterat sådan
situation, utan han skulle bara simma, och förmodligen tänkte vi ej
på att sådana situationer kunde uppstå. Hade något inträffat med
Ville och jag försökt rädda honom hade säkert då två unga pojkar
hamnat på Dalälvens botten.

Medge ändå att detta var en verklig god prestation av den unge
Ville Ålstrand gjord i verkligt ungdomligt oförstånd.

Stig

Något om Ålbo förhållande till Gysinge

Ytterst få torde vara medveten vilken betydelse Gysinge bruk be-
tytt för Ålbo befolkning som försörjningskälla under en gånge
tid, och så att säga närliggande "metropol" både på ont och gott från
brukets tillkomst på 1600 talet och ett gott stycke in på 1900 ta-
let. Att märka är att de gamla i regel sade bruket ej Gysinge.

Knappast någon bybo har varit anställd i själva järnframställ-
ningen, men många i arbetet däromkring.

Det kanske mest påtaliga är kolningen vilket gav värde åt skogen
och skapade många arbetstillfällen då åtgången av kol för järnfram-
ställning var enorm i en svunnen tid. Avståndet till Gysinge var
måttligt men trots det har minst två kolupplag, troligt med hus fun-
nits i Ålbo. Ett på Fiskhammar och ett på Ringsmyrholmen vilket rik-
ligt med stybb där bär vittne om och även finnes dokumenterat. Detta
kol fraktades med prämar vilka roddes eller om tjänlig vind fanns
seglades. Om mycket kolande framkommer i 1700 tals handlingar vilka
omtalar att skogen i Ålbo är ödelagd genom mycket kolande för järn-
bruk.

Vad som synes av gamla handlingar infördes kolleveranserna på
bok och de fick genom detta kredit i brukshandel för varor och även
på värdshuset, säkert med ödesdigra följder då de faktiskt handlade
och söp upp sina hemman, vilket gjorde att folk med dålig beräkning
kom i beroendeställning till bruket och ej kunde ordna upp sina
affärer, med följd att de måste sälja sina ägdom till Gysinge bruk,
vilket även skett med hemman i Ålbo.

Rättelse

På bilden av söndagsskolbarnen är den sjätte personen Gert Ole
Lindström, ej som angivits Gert Ola Andersson.

Gysinge bruk har således genom olika omständigheter blivit ägare till hemman i Ålbo under en längre tidperiod. Av byns 42 öresland har 20 öresland och 8 pänningland blivit detta bruk underlagt. Janses och Bengs redan under 1600 talet, Baggbö på 1700 talet, Jonols Per Hans och Norrgårds på 1800 talet och en del av Finnmyra under okänd tid.

Arrendatorerna på dessa hemman kallades landbönder, och arrendet erlades genom inkörning, kolning och frankörning av kolen till Gysinge av en kvantitet beroende på fastighetens storlek. Janses var ålagd att kola 90 stigar, för kolning utöver detta erhöles betalning. Betungande var att de även måste ställa upp med dagsverken-dock betalda- under skördetiden på brukets egendom.

Många Ålbobor i flera generationer har fått sin försörjning genom arbeten Gysinge bruk skapade på olika områden, bl.a. genom byggnation av olika art, och intet minst genom uppodlingen av Stormuren till Åkermark under 1800 talet. Kanalen där kraftstationen är belägen har ett stort antal bybor deltagit i grävningen av, något Baggbö Jonas ofta talade om vilket slit det var, och jordmassorna "giggades" att fylla ut sankmarkerna mellan arbetsplatsen och stationsvägen, vilket område med rätta heter tippvallen och är nu bebyggd.

Att gå när rättarn var ett gängse sråkbruk tidigare, med detta menades att arbeta på Gysinge lantbruk, vilket många gjort på sommarhalvåret, något som fortsatte till 1940 talet. De äldre talade ofta om detta, men trots slitsamt arbete hade de ofta roligt tillsammans, i synnerhet på kvällarna då de övernattade på olika skullar och lador både karlar och kvinnor då de ansåg vägen allt för lång att gå hem varje kväll.

Genom ett par århundraden har Gysinge varit en samlingspunkt för omgivande byggd, så och för det närbeliggande Ålbo. Långt tillbaka i tiden var midsommarfirandet vid Kölnan den mest omtalade samlingspunkten då bruket bjöd på förtäring och dansen pågick långt in på natten.

Relationerna med de ursprungliga Gysingeborna och Ålboborna var i regel den bästa, men med byggande av massafabriken och arbetare i denna från främmande orter under senare delen av 1800 talet steg spänningen. Dessa indevider benämndes alltid fabrikare ej Gysingebor av de äldre. Ett flertal slagsmål uppstod mellan dessa och Ålboes yngre generation, samt även andra orters ungdomar vilket det ofta talades om. Uppstod "gräl" mellan ett fåtal Ålbobor vilka befann sig i underläge drog de sig undan (i vissa fall) ofta till Borrbacken där nuvarande vårdhemmet är beläget och skickade bud hem efter förstärkning. En sådan gång skjutsade en av Baggbö pojkar en hel vagnlast med förstärkning, bråttom var det, varför han slog på hästen, en gesäll hos mästern ansåg ändå att det gick för sakta varför han tillsade körkarlen "ge den även ett rapp från mig".

Vid midsommarfirandet 1890 råkade den 17 åriga Johan Söder, född hos Rönäs, i tråkigheter just med en "fabrikare" vilket renderade honom ett fängelsestraff på över en månad, vilket omgivningen ansåg honom oskylligt dömd för.

Vid samma tillfälle knivskars en Ingeniör vilket en dräng hos Norrgårds ansågs skyldig till, men blev ej anklagad. Aron Blomgren Gysinge berättade om ett lustigt efterspel till denna händelse då läkaren plåstrade om såren i hans hem och hustrun kände sig skenerad över mannens deltagande i slagsmål och läxade upp honom i läkarens närvaro: "att en äldre ansedd man skulle deltaga i olika saker?" Hon fick dock svar på tal då han replikerade; "när det var så roligt?"

Den generation som nu lever minnes danser och festligheter i det nu nedbrunna magasinet på Granön med den stora dubbeltrappan upp till övre våningen där aktiviteterna var, samt folkets hus på Mattön. Även frikyrkosamfundet hade varje sommar ett talrikt besökt möte i magasinet benämnt Granömötet. De nu bortgångna talade ofta och väl om järnvägsfesterna, då extratåg från hela mellansveriga anlände till Gysinge med besökare, och den tidens "kändisar" uppträdde.

Korpral Thyr

En fiolspelman och soldat Thyr från Ålbo Hedesunda är omtalad i bl.a. boken Uppländske spelmän och ett flertal tidningsartiklar, samt även berättats om i radioprogram.

Visst var han en märklig man denne korpralen Carl Nilsson Thyr 1766-1839 vilken tjänade roten 103 i Ålbo Hedesunda, och märklige män blir ofta efter sin död omtalad, så även han. Han var en hurtig tilltagsen man med intellekt över det vanliga, född till spelman, tillika ansågs trollkunnig, och i folkfantasin levde han kvar som utövare av trolldom efter sin död bl.a. mot spelmännen Per Persson Menlös och Lärk Jonas.

Denne Thyr föddes i Österfärnebo som till en soldat, antogs själv till soldat som 18 årig 1784 på roten nr 71 Åhs Hedesunda, transporterades 1790 till rote 103 i Ålbo där han kvarstannade i tjänst till 1813 och genom god tjänst befodrades till korpral. Han hade sin soldatstuga på nu okänd plats vid Finnmyra och blev gift med en flicka från Per Lars i Ålbo.

Han fick som soldat pröva på den bittra verkligheten och deltog i två krig i Finland. Först 1788-90 samt 1808-09 där han ble-serades i striden vid Oravais. Analerna omtalar att han "tjänat med mycket beröm", samt var bl.a. komenderad som jägare vid Övers-telöjtnant Dufvas bataljon 1789, och även komenderad till Stock-holm 1806-07 på kronoarbeta.

Som spelman var han sin tids främste i Hedesunda, men felaktigt uppgivit att han bodde i Åhs (dock en kort tid), och troligt läromästare till ett flertal bl.a. den mycket omtalade Lärk Jo-nas i Bastfallet, men ej till Menlös vilket gjorts gällande från visst håll då han endast var 6 år då Thyr avled. Historien om Thyrs hämd då han ansåg sig förbigådd som spelman på ett bröl-lop där Menlös var kallad då Thyr stod efter vägen och "sågade" på ett par bockhorn att förgöra hans spel faller på sin orim-lighet. När detta skulle inträffat hade Thyr varit död många år.. Däremot kan Lärk Jonas och Thyr tidsmässigt kopplas samman om liknande händelser, och säkert hade dessa två såväl som många andra spelmän låtar och lärdom i arv efter Thyr.

Hur hans spelstil och uppförande under spelning har ingen nu levande någon uppfattning om, det som levat till eftervärlden är endast att han var storspelman, men inga låtar finnes nämnda ef-ter honom, och tillika trollkunnig samt behärskade skrivkonsten vilket ej så många kunde på hans tid. Det som skrivits i tidnings-artiklar om honom i samband med spelning och då utövad trolldom är rena fantasiskapelser vilka faller på sin egen orimlighet. Det skrivna är i stort grundat på den fantasifulle Sjungar Pel-les berättande, likaså hans brännvinstörst är fantasier.

Känt är att han under komendering i Finland spelade till dans vilken till början var livlig men efter hand avtog då hans fiol framtrödde vackrare och vackrare toner så att dansen till slut upphörde, och de lättpåverkade började gråta genom hans vackra spel och småttande toner.

Legenden om Thyrs förnämliga fiolspel har levat kvar i byg-den till sen tid, men hans trolldomskunnighet är dock mest om-talad och sådant lever alltid kvar i folkfantasin.

Sågnen säger att han tillika med några soldater fick kvarter hos en gumma i Finland och hans kamrater var dödströtta men men Thyr var yster som en fåle samt trallade och sjöng.

-Om du viste hur gumman din betedde sig hemma skulle du intet vara så glad, sade gumman.

Thyr

-Du pratar smörja, gumman min litar jag på som guld replikerade Thyr.

-Tro mig, skall du se, svarte gumman.

-Hur skall jag kunna se det här hon som bor i Ålbo undrade Thyr.

Gumman gjorde i ordning en bädd av en sädeskärve på golvet och bjöd Thyr att ligga på den samt gav honom föreskrifter hur han skulle bete sig "skall du själv få se" sade gumman.

Plötsligt ilade han i väg och hamnade framför sin egen stuga i Ålbo. Han gjorde som gumman sagt honom, blåste i nyckelhålet, dörren öppnades och fann hustrun samt en god vän till honom i sängen. Iaktog gummans föreskrift att ej säga något men tog dock ett spänne av inkräktarens sko med sig. Han ordnade sedan sin bädd på karven och gjorde som gumman sagt honom och den underliga farkosten ilade tillbaka till Finland där han vaknade efter den hiskeliga färden.

Efter den underliga färden fick han lära sig trolldomskonsten av gumman.

Legenden går att han blev osårbar för fiendens kulor. Han stod rakt upp i stridslinjen och skrek "dyngryssar, dyngryssar" och kulorna samlades i hatten. Krigsrullorna berättar dock som nämnts att han blev blesert vid Oravais..

I Hedesunda är trollskott över för honom obehagliga personer mest omtalad. Han blev av någon tillfrågad att spela till dans i Baggbo bagarstugan, Baggbo pojkarna ogillade honom och vidtalade en harpspelaren från Ön vilken kom och spelade på denna dans. Detta gick Thyr ära för nära och han skulle uttaga hämnd på Baggbo pojkarna. Han gömde sig i närheten och i skymningen gick två av Baggbo flickorna från dansen att se efter en väntad kalvko, då sköt Thyr sitt trollskott över dem i tron att det var Baggbo pojkarna.

Dessa flickor blev sinnessjuk livet ut. Om det var för trollskottet torde vara tvivelaktigt. Den ena Baggbo Märta kallad gick under större delen av sitt liv och dygnade som sinnessjuk under mycket tragiska förhållanden. Hon fick dock en omtalad son vilken flyttade till Murlanda intill Gävle. Den andra systemen gick under namnet Hörn gumman, även henne var det fel på.

Rönås bonden hade Thyr något otalt med, följden blev den att även han utsattes för trollskott och kom i obalans. Han sökte bot hos en klok gumma i Torsåker och återvan sin hälsa.

Detta skildrar ej de bästa sidorna hos Thyr som levat kvar i folkfantasin vilket ofta är fallet med legender om bortgångna omtalade personer, i synnerhet då de ansågs inneha större magisk kraft.

Säkert har funnits mycket positiva saker om honom, men är nu glömda 150 år efter hans död. Känt är att han var företagsam och insinativrik, lång över det vanliga, vilket bevisar när han bär-gade en galt ur en brunn. Jonols galten hade kommit lös och fallit ned i Österbrunn och en massa folk samlats kring den utan att finna sätt att få upp honom. Thyr kom till de församlade och blev informerad samt fann utväg. Rep skaffades och han klättrade ned i brunnen där han kopplade galten och firades med handkraft upp, men under luftfärden brast repet och galten föll åter ned. Starkare rep skaffades och samma manöver gjordes, den gången lyckades det.

Trots det vådliga fallen blev ej skadorna stor på galten utan fick leva vidare.

Större skada gjorde han i Österbrunn vilken var byns säkraste vattentag. Galten lyckades "böka" loss en sten på botten då det tydligen var torrår, varför brunnen måste muras om.

Ingen vet hur Thyrs utsende var, det enda vi vet är enligt mönstringsrullorna att hans längd var 5 fot och 8 tum (288 cm), en förhållandevis stor karl, insinativrik och livlig i sitt sätt, boende någonstans vid Finnmyra. Efter avslutad tjänst som korporal 1813 efter 29 år erhöll han underhåll från krigsmakten "efter tjänat utmärkt".

Få av almogen kunde på Thyrs tid skriva men det behärskade han vilket en av honom själv skriven handling bevisar från 1835 vilket är något sorts testamente. Där förordnar han om sina och hustruns tillgångar till de sex barnen efter sin död, och framkommer att sonen Nils övertagit huset skall till sina syskon erlægga 20 Rixdaler Rixgäldssedlar vardera efter makarnas död, och förordnar att dottern Karin vilken tydligen var hemma ogift och befarades en osäker framtid (hon blev senare gift till Gysinge) förordnas: "men skulle så handa att vår dotter Karin skulle blifva oförsörjd och orkeslös af arbetsförmåga så väl medan vi lefa som efter vår död äga något husrum i gården". För sig själva förordnar de i handlingen: "af min son Nils Carsson och hans hustru Anna Andersdotter hvilka flera år bidragit till vårt väl och bästa och även vidare och ända till dödsstunden lofvat att med kläder, föda och anständig skötsel, och med barnslig undergivenhet oss bemöta".

Thyr kände säkert att hans livstid snart var ändad då handlingen upprättades och det vi vet om det är att han ett flertal år led av Stranguri (gubbsjukan) och avled 72 årig i den åkoman den 20-1-1839. Hustrun Anna Persdotter överlevde sin mångomtalade man i 11 år och avled 77 årig den 3-12-1850 svårt åderförkalkad.

Ø

Sonen Nils Carsson 1807-52 och hans hustru Anna Andersdotter 1812-45 från Jonols övertog som nämnt stugan och en fördel från från Per Lars och var skräddare, och kan sägas vara stamfader till en skräddardynasti Lundberg. Han byggde en ny stuga uppe i backen vid Körelingbäcken, men den blev ej helt iordningställd då det "spökade" i den så att de ej vågade färdigställa den. (Vid den platsen lär det ske underliga saker fortfarande) Den nedrevs och uppsattes tillsammans med timmer från ett annat hus från Erkas och är det nuvarande benedicks, där skrädderiverkstad blev inrymd och vandrande gesäller tidvis arbetade.

Hans son Carl Nilsson Lundberg 1834-89 övertog rörelsen, men knappast vid faderns död då han endast var 18 år och han vandrade som gesäll i Sverige bl.a. som gesäll i Stockholm något han framhöll och samtidigt omtalade "jag har passerat graderna jag".

Tillsammans med Åkerlund och en kakelugnsmakare Andersson ansåg han sig som byaristokrat då de sett litet av Sverige. Bevingat är hans slogan: "det finns tre lärda herrar här i byn, det är kakelugnsmakare Andersson och inspektör Åkerlund samt om mej skall vi intet säga så mycket om". Dessa tre sysslade även med en evighetsmaskin med hjul och vikter vilken ej heller för dem som för många andra ej fungerade. Den omtalade Andersson överlämnade sin del i densamma till Åkerlund och mästarn, som han nämndes, med uppmaning att dessa två fick färdigställa den.

Även han hade ett flertal vandrande gesäller vilket det gick många legender och historier om.

Thyr

Mästarn var säkert den skickligaste simmare Ålbo tiderna igenom ägt och påstod sig icke kunna drunkna, men bittra ödet blev så. En novemberdag 1889 drog han efter Ålbo ån med dragkälke att hämta ved och några hundra meter nedströms landsvägsbron vid den förädiska platsen Olkes stenarna brast den svaga isen med följd att han gick ned sig och ej kunde taga sig upp utan drunknade. Äldre personer vilka hade minnen av händelsen trodde att han endast var "skendöd" då han bevarade sin friska färg kå kinden då han "stod lik".

Problemen när Mästarns som gården då benämndes blev veckligen svåra för hustrun Stina Persdotter med sex barn. Gesällerna och älske sonen Nils fortsatte skrädderiet men ingen av dem behärskade konsten att skära till varför Nils fick draga tygen till skräddarmästare Blomgren i Gysinge att få det utfört. Pojkarna Nils och Sven fortsatte i fadern yrke, och även syatrarna, i synnerhet den yngste Johanna vilken sysslade med det större delen av sitt liv. Verksamheten bedrevs i Ålbo till sekelskiftet då Nils köpte en större stuga i Hedfallet och flyttade den till Tomten i Brunn där skrädderi bedrevs till slutet av 1930 talet, efter Nils död av Johanna bitädd av gesäller.

Sven flyttade sin verksamhet till Gävle där en stor skylt efter S. Kungsgatan omtalade var verkstade var. Sven hade stort intresse för jakt och vapen från tidig ålder då han for våldsamt fram med bössan tillsammans med jämnåriga, dock förvånansvärt utan olyckor vad hans jämnåriga berättat. Han gästade Ålbo varje sommar och det var verkliga underhållande när han berättade om sin upväxt bl.a. om våldsamma färder på sjön i en av honom ägd segelbåt.

Johanna flyttade omkring 1950 till Gävle med yngste sonen Bengt.

En av Thyrs barn barn (dock ej av skräddersläkte) är den mycket omtalade Platten (Per Persson) boende i Åhs vilken hade sin huvudsakliga försörjning som fiskare. Hans ett barn barn, den i år bortgångne Martin Johansson ärvde sin stamfaders musikaliska begåvning vilket han företadevis ägnade fiolen, men trakterade även andra instrument med framgång.

En genom tidernas största fyllfest i Ålbo gick av stapeln den 22 sep 1879. Per Persson, eller som han allmänt kallades Torparn, fyllde då 50 år och firade detta med sina vänner vid hans födelsegård Per Lars. Han fyllde en kopparkittel med brännvin och ställde den framför förstugbron, samt tillverkade ett antal näverskopor att dricka med. Det blev dricka av. Hans systerson Per Eriksson minnes det som 13 åring och omtalade: "De drack och drack och somnade som flugor kring kitteln, och de som ville vara lite bättre gick upp i backen så att dom intet skulle synas så bra". Det var sista gången Brites Johan (Johan Fröjd d.ä.) söp sig full tillade han. Han uppförde sig litet olämpligt och slog bl.a. sönder en grind för Åkerlund. En väckelse gick här då vilken han greps av, och blev en av stöttepelarna i den frireligiösa verksamheten i Ålbo, och var bl.a. söndagsskollärare under en lång tidsperiod.

Sista söndagsskolklassen i Ålbo
Från vänstar: Annmari Ljung, Sonja
Hedblom, Margareta Frisk, Elisabet
Keiser, Inger Pettersson, Gert Ola
Andersson, Hassa Larsson, Per Gunnar
Larsson och Olle Pettersson

S Ö N D A G S S K O L F E S T E N I Å L B O S K O L A

De litet äldre Ålbobor minnes med största glädje Julens söndagsskolfester i skolan, och den obestridiga huvudaktören var skräddarmästaren Aron Blomgren d.ä. 1865-1951 från Gysinge. Troligt har han ett svårslaget rekord då han medverkade varje år i över 60 års tid. Hans första medverkande torde vara i mitten av 1880 talet, och hans sista i slutet av 1940, talet sedan övertog hans son Aron faderns roll till 1955 då söndagsskolan i Ålbo upphörde och samordnades med Brunns.

Från början var denna söndagsskolfest förlaggd till annandagens morron kl 6 som en andra julotta, och fortsatte med denna tradition till omkring 1905 då den framflyttades till eftermiddagen samma dag vilket ansågs mera praktiskt. Under första tiden kom Blomgren med familj körande med egen häst till Anders Lars och var gäster där under någon juldag. Släkten Blomgren var allmänt omtyckt i Ålbo och även anorstädes, och hade en synnerligt god berättarförmåga. I synnerhet Aron d.ä. facinerade barnen, och kanske ännu mera de äldre, då han berättade sina minnen och hörsägen från Gysinge på ett underhållande sätt då han stod bakom katedern iförd en väst med dubbla knapprader vilken var knäppt upp under halsen vilken i stort sett döljde skjortan.

Otaliga var de händelser och episoder han levande berättade från Gysinge, och den han lade ned den verkliga energin i var då han tillika med andra Gysingebarn besökte Hennes Nåd (Patron fru) på herrgården att beskåda den nyfödde Edvard, vilken senare i livet fick nära kontakter med Ålbo. Det var en upplevelse för dessa barn att komma i kontakt med "ståten" i herrgården mot deras vanor, och de beundrade den nyfödde vilken låg i sin prakt. Blomgren hade även en nyfödd syster hemma, och lätt för att tala som han hade yttrade han till Hennes Nåd: "Jag har en mycket finare liten syster hemma!" När han sagt detta trodde han att gjort bort sig, men så blev ej fallet.

- Jag fick en karamellstrut extra av Hennes Nåd för jag sa det, de andra fick bara en pepparkaka, tillade han.

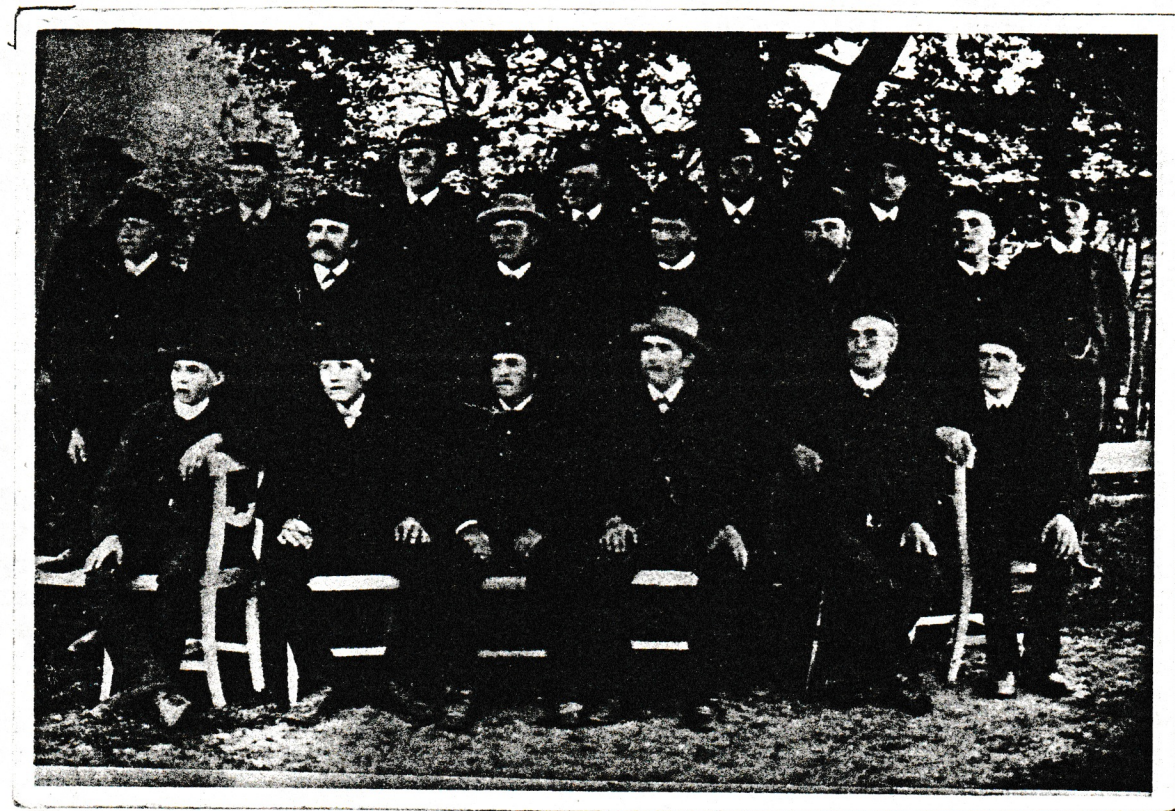
Kulmen på festen var dock när påsen med julgubbar och gummor och några övriga godsaker barnen fått skulle "smällas". Han instruerade hur det skulle gå till och blåste i sin påse, och barnen gjorde likadant, men när den skulle "smällas" upptäckte han alltid något fingerat fel på sin påse när barnen satt med handen i högsta "smällberedskap" och avstyrde det i den mån det gick. Denna manöver fortgick en fyra fem gånger med stigande iver hos barnen innan den slutliga smällen kom, men flera av barnen hade vid de olika försöken smällt sin påse.

Det var ej bara Blomgrenar som medverkade, utan även byns egna söndagsskollärare, och i regel missionsförbundets pastor vilken hade en kort betraktelse. Det vilken förhöjde stämningen ytterligare var sång och musikföreningen, vilka sjöng de kända julsångerna vid den tända julgranen på podiet.

Dessa söndagsskolfester i Ålbo skola med ljus i fönstren och tänd julgran torde vara den mest besökta och uppskattade sammankomsten under året för byborna. Skolsalens utrymme räckte ej för publiken, utan åtskiljiga fick i regel höra och se det som förekom från väntsalen om de ej var ute i god tof.

Alla vilka var med på dessa fester, så väl gamla som unga, bär det med som ett glädjande minne genom livet och talar ännu om den när de träffas.

Manliga ungdomar i Ålbo omkring 1890

Sittande från vänster: Gustaf Persson dräng när Norrgårds, Erik Andersson (Janses Erik) Lars Lindblom dräng när Åkerlunds, Erik Löf (Perhans) Nils Lundberg (Skräddare) Jonas Andersson (Baggbo). Andra raden: Aug. Lund, Anders Nilsson, Anders Persson, Erik Eklund, Anders Andersson (Tomten) Lars Andersson (Andersas) Anders Eklund (Perhans). Översta raden: Karl Andersson (Baggbo) Anders Andersson (Baggbo) Per Persson (Sjungar Pelles son) Per Olsson (Per Ols) Anders Ejungqvist (Dräng när Jonols) Per Eriksson (Perlars).

1828

Ålbo bykärna vid skiftet 1830
Baggbos, Janses, Anders-Lars,
Finnmyra, Jon-Ols, Per-Lars
utflyttades senare.
Per-Hans är helt borta

nuv Ålbovägen

Kärlingta

nuv Gamla Ålbovägen

pällas uthus

Mattjas

Anders-Lars

Per-Hans

Per-Lars

Rönäs

Norrgårds

fd Baggbos

Janses tomt

Jo-Ols

fd Finnmyra

Anders Andersson " Pällas " med familj (omkr 1918)

Wallners Far och Mor